

25 ár síðan Tryggingarsambandið fór undir virki sítt

I MORGIN ERU 25 ÁR SÍÐAN ALLAR TRYGGINGAR FÖROYUM VÖRU LAGDAR UNDIR EITT TRYGGINGARFELAG. TAÐ VAR VIÐ LÓG FRÁ 17. JUNI 1940, AT LÖGTINGIÐ SAMTYKTI HETTA — 25 ÁRA DAGURIN I MORGIN VERÐUR HILDIN VIÐ SAMKOMU FYRRAPARTIN Á SKRIVSTOVU STOVNSINS OG VIÐ STORARI VEITSLU I ANNAÐKVÖLD Á HOTEL FÖROYUM

Tað vóru krigsumstøðurnar, sum eisini virkaðu til, at lögtingið samtykti at leggja alt tryggingarvirki uttan livstryggingina undir ein stovn. Henda avgerð hevur víst seg at verið góða frukt, tí síðan hesin stovnur fyrri 25 árum síðani byrjaði at virka, hevur hann kunnað borið í peningastovnar i Føroyum ein munandi styrk, sum annars hevði verið farin av landinum fyrri allar størsta partin.

I eýkatingsetuni i 1940 siggja vit i tingtiðindunum, at tingmenninir A. Samuelsen, P. M. Dam og Louis Zachariassen seta fram uppskot um Føroya lands trygging.

Hetta uppskot motti ikki einmeltari vælvild, tí nógvir vóru rimiligt teir, sum ikki dámdu, at øll trygging skuldi leggjast undir ein stovn, og kom tí ikki at fella til nógv privat feløg.

I viðmerkingunum til uppskotið siga uppskotsstilararnir: (sambandsflokkurin, javnaðarflokkurin, sjálfstýrisflokkurin):

»En stor Del af Forsikringsvirksomheden paa Færøerne har været udøvet af Selskaber, hjemmehørende i den øvrige Del af Kongeriget.

Under de nuværende uordmale Forhold er disse afskaaret fra deres Virksomhed, og der er kommet et betydeligt Usikkerhedsmoment ind i Forsikringsforholdene.

For at skabe Grundlag for den bedst mulige Ordning under de foreliggende Forhold, fremsættes ovenstaaende Forslag, der tilsigter, at Forsikringen kan ordnes paa et godt Grundlag og billigst muligt, og saaledes at Pengene bliver i Landet.

Forslaget gaar ud paa en Sammenlutning af de bestaaende gensidige Forsikringsforeninger paa Færøerne.

Paa grund af særlige Forhold maa Livsforsikring holdes uden for.

Andre bestaaende Selskaber og bestaaende Agenturer kan efter Forslaget bevare deres hidtidige Forsikringer, men de maa ikke nytte, og saadanne Selskaber og Agenturer kan optages som Medlemmer af det færøske Forsikringsforbund.

For at sikre det nye Færøernes gensidige Forsikringsforbund har man foreslaaet, at dette bliver eneberettiget til at tegne nye Forsikringer.

Men minnilutin Th. Petersen (Fólaflokkurin) sigur sína stóðu soleiðis:

»Tann 9. april bleiv Danmark hersett av týskinum, og ein stóur partur av tryggingum bleiv tí so óvissur, at neyðugt var, at nakað mátti fyrireikast í hesum máli.

Lögtingið tók málið til viðgerðar, og nevndin hevur havt samráðingar við fólk frá tryggingarfeløgum og umbodsmenn fyrri dansk tryggingarfeløg. Undir hesum samráðingum er upp lýst, at tann óvissa, sum var 9. april, nú er greidd við sáttmálum, sum eru komnir i lag við bretsk tryggingarfeløg. Allir spurningar um bruna trygging og flestir um skipa- og vóru trygging eru soleiðis nú loystir.

Eftir er ein týðningarmikil spurningur um krigstrygging, og her má haldast, at tað almenna átti at tikið lut i arbeiðinum. Felagið »Krigsforsikringen for Fiskefartøjer paa Færøerne« var bert eitt undirfelag undir tí donsku krigstryggingini, og stýrið situr i København. Her átti at verið gjørdar nýggjar reglur eins og spurningurin um á tryggan hátt at víska endurgjald fyrri krigssvanlukku trygging og krigsskæða á hús, átti at verið loystur.

Meirilutin hevur ikki viljað verið við i arbeiðinum fyrri at finna veg til á hóskandi hátt at fyrireika hetta arbeiði, men hevur i staðin sett uppskot um tryggingarviðurskipti, sum ásetur monopol fyrri allari trygging her á landi.

Eg má okkara flokks vegna ganga móti tí uppskoti, sum meirilutin hevur framsett, og skal koma við hesum viðmerkingum:

I brevi dagsett 29. december 1937 hevur tað danska Justitsministerið sagt frá, at tað kann ikki ganga við til at geva einarett fyrri brunatrygging til »Føroya brunatrygging«. Lögtingið tók somu stóðu og feldi við 9 atkvøðum móti 0 uppskot um einarett. At taka spurningin upp nú undir teimum størstu viðurskiptum, Føroya land er i, kann ikki vera landinum til bata.

Tað er einki upplýst frá meirilutanum um, hvat tað fíggarliga grundarlagið er fyrri tí nýggju tryggingini, og av teimum upplýsingum, sum eru komnir fram i nevndini og á fundi við tryggingarmenn, kann tað bert sigast, at ein einkarettartrygging vil fáa ógviliga litlan týðning, tí nærum alt má reassurast.

Teir spurningar, sum veruliga i dag treingja til eina avgerð, eru ikki loystir við tí uppskoti, sum fylriggur frá nevndarinnar meiriluta.

Uttan at koma nærri inn upp á uppskotið i sini heild skal eg nevna, at tann nýggja grein 8, sum gevur Lögtinginum heimild til at leggja avgift á felagið eftir Løgtingsins besta týkki, lovar nakað gott fyrri tankan um premiurnar niður. Stýrislagið við at lögtingið velur at »Repræsentantskabet« og 2/3

av nevndini, meðan amtmaðurin velur triðja nevndarmannin, gevur ikki fólk, sum pliktast at tryggja her, nógv at siga. Men hetta er væl ógviliga hóskandi fyrri tað stýrislag, sum er komið i lag nú við meirilutans »grundlóg av 7. mei 1940«.

Tað samarbeiði, sum er komið i lag við bretsk feløg síðan 9. april 1940, átti eisini at gjort

Frá 1943 missa hini feløgin rættin at tekna nýggjar tryggingar

I lógini frá 17. juni 1940 verður givin øðrum verandi feløgum rætt at tekna nýggjar tryggingar til 1. januar 1943. Frá hesum degi fær tann av lögtinginum stovnaði tryggingarstovnurin einarettin at tekna tryggingar.

I hesum sambandi eru tað fleiri áheitanir frá tryggingarumbodsmönnum, sum mæla tinginum til at loyva øðrum tryggingarumbodum at tekna nýtryggingar, til kriggið er liðugt. Um hetta finna vit i tingtiðindum frá 1943 álit i málinum um broyting av lóg um tryggingarvirki:

»Fra Konsul Valdemar Lützen og Bankfuldmægtig P. S. Hansen af Thorshavn samt Postexpeditor P. Nolsøe af Tveraa som Repræsentanter for de engelske Forsikringselskaber »London Guarantee and Accident« og »Northern Assurance« foreligger Skrivelser til Lagtinget, dateret 5. September 1942, hvori der ansøges om, at Bestemmelsen i andet Stykke i § 2 i Midlertidig Bekendtgørelse Nr. 14 af 17. Juni 1940 om Forsikringsvirksomheder om at Eneretten til at nytte Forsikringer efter 1. Januar 1943 for »Tryggingarsambandið Føroyar« udskydes saalenge Krigen varer.

Aamodningen møtteres med at de engelske Selskaber straks efter Besættelsen af Øerne og Afbrydelsen af Forbindelsen med Danmark fuldt ud paatog sig Garantien for Opfyldelsen af de af de danske Selskaber, som de var Repræsentanter for, udsædte Policer, uden nogen Udgift for de forsikrede, og der for ogsaa i Betragtning af den Risiko, de overtog, maa kunne nytte Forsikringer efter 1ste Januar 1943, og forsette disse Selskabers Arbejde, indtil Krigen er afsluttet.

Frá det færøske Forsikringsaktieselskab »Trygd« foreligger en tilsvarende Ansøgning, dateret 12. Oktober 1942, og henvises heri til, at dette Selskab i 10 Aar har arbejdet paa Færøerne med færøsk Kapital, og derfor finder sig berettiget til at protestere imod Bestemmelser, der vil hindre Selskabets frie Virksomhed.

Undertegnede Udvalg hvor til Sagen er henvist, skal udtale:

meirilutan varan við at roynt at gjøgnumført so stór tiltøk, sum gera vælvildina frá bretskum feløgum til skammar.

Minnilutin kann tí ikki ganga við til tað uppskot, sum meirilutin hevur framsett, men má i staðin halda, at tingið eigur at fáa greiðar reglur fyrri krigstryggingina. Soleiðis sum umstøðurnar eru á tingi i dag, ynski eg tó ikki at seta nakað uppskot, tí tað er nyttuleyst, tá eingin samráðing er fingin i lag um hetta i nevndini.»

I Midlertidige Bestemmelser for Færøerne om Forsikringsvirksomhed Nr. 14 af 17. Juni 1940, § 2 er der givet »Tryggingarsambandið Føroyar« og dertil sluttede Underafdelinger Eneret til at nytte Forsikring efter 1. Januar 1943, medens andre bestaaende Agenturer for Selskaber kan bevare den hidtidige Forsikringsportefølle, men ikke nytte efter anførte Tidspunkt.

Formålet med Oprettelsen af »Tryggingarsambandið Føroyar« findes udtrykt i § 1 i nævnte Bestemmelse saaledes:

»Saalenge de nuværende af Krigsforholdene følgende uordmale Tilstande vedvarer at samle mest muligt af Forsikringsvirksomheden paa Færøerne, bortset fra Livsforsikring.«

Endskønt »Tryggingarsambandið Føroyar« siden sin Oprettelse har naaet at samle en betydelig Del af Forsikringsvirksomheden paa Færøerne under sit Omraade, der endnu en ikke uvæsentlig Del af de paa Øerne forsikrede Værdier, der er dækkede udenfor »Tryggingarsambandið Føroyar«.

I de engelske Selskaber »London Guarantee and Accident« og »Northern Assurance« er der saaledes gennem disse Selskaber herved Agenturer tegnet en betydelig Del af de brandforsikrede Bygninger, medens der i »Trygd« foruden en Del Brandforsikring ogsaa er tegnet en Del Soforsikring.

Naar nu Tidspunktet nærmer sig, da »Tryggingarsambandið Føroyar« iflg. den foran citerede Bestemmelse skal overtage Eneretten til Nytegnning, og der til Tinget er indgivet Ansøgning fra de andre Selskabet og disse Agenturer om at ændre den Bestemmelse derhen, at Eneretten, i hvert Fald saalenge Krigen varer, ikke overgaar til »Tryggingarsambandið Føroyar«, maa Tinget i sine Overvejelser herom tage i Betragtning 1) om Formålet med at samle det mest mulige af Forsikringsvirksomheden paa Færøerne under »Tryggingarsambandið Føroyar« kan opnaas uden nu at gennemføre Eneretten til Nytegnning, og 2) om det kan siges, at de andre bestaaende Selskaber har et vist Krav paa Hensyntagen.

Hvad det første Punkt angaar, maa det, som foran op-

lyst, indrømmes, at »Tryggingarsambandið Føroyar« gennem sin forholdsvis korte Bestaaen har naaet at oparbejde og samle under sit Omraade en meget stor Del af Brand- og Soforsikring paa Færøerne, og kan det formodes, at denne Udvikling vil fortsætte støt, saaledes at »Tryggingarsambandið Føroyar« ad Frivillighedens Vej indenfor en rimelig Fremtid kan have faaet overdraget Forsikringen af langt den overvejende Del af de færøske Ejenomme og Værdier, der fremtidig maa blive forsikret. En Monopolisering skulle saaledes paa nærværende Tidspunkt ikke synes absolut paakrævet. Dog mener et Mindretal af Udvalget, bestaaende af P. M. Dam og L. Zachariassen, at Forsikringsvirksomhed er et Omraade, der bør være monopoliseret, og at Tidspunktet til at gennemføre dette er inde nu.

Hvad det andet Punkt angaar, bemærkes, at udenlandske Selskaber, selv om de kan paaberaabe sig at have sat sig i betydelig Risiko ved at forsikre færøsk Ejendom, ikke kan ses at have noget absolut Krav paa fremtidig at bevare deres Adgang til Nytegning. Det maa formodes, at den paagældende Virksomhed har været anlagt ud fra Ønsket om at drive Forretning og tjene Penge, hvad formodentlig ogsaa er opnaaet. Nogen afgjort filantropisk Hensigt kan ikke ses eller formodes at have været tilstede. Dette gælder utvivlsomt ethvert Kapitalselskab, ogsaa »Trygd«.

Et Flertal af Udvalget bestaaende af Kr. Djurhuus, Hans Iversen og Th. Petersen mener herefter i Betragtning af alle foreliggende Omstændigheder at kunne foreslaa Tinget at udskyde Fristen for »Tryggingarsambandið Føroyar«s Overtagelse af Eneretten til Nytegnning endnu et Aar, til 1. Januar 1944, og fremsætter følgende Forslag, medens et Mindretal, bestaaende af P. M. Dam og L. Zachariassen, henvisende til det i Betenkingen anførte ikke mener, at der er tilstrækkelig Anledning til at indrømme de fremkomne Ansøgninger.»

I.

Ítróttin

Framhald frá 1. síðu.

KÍ hevur nú 4 stig fyrri 3 dystir; teir vunnu TB á Tvøroyri og nú HB í Klaksvík, men taptu móti B 36 í Klaksvík.

Komandi sunnudag skulu B 36 og KÍ aftur leika landkappingardyst, og tað liðið, ið vinnur, má sigast at vera »favorite« til føyameistaraheitið.

B 36 spælir væl í ár, og teir hava góða kondisjón, men teir fara ivaleyst at fáa seg royndar móti KÍ.

Skulu vit tippa nakran vinnara av dystinum B 36—KÍ? — Nei, tað verður ringt; javnleikur, kanska eitt lítið yvirskot til B 36.

KÍ II. lið vann 7—0 á GÍ úr Gøtu, og dreingjasturin vann KÍ 3—1 á HB.

bill.